

İKİNCİ MİLLETLERARASI KRİMİNOLOJİ KONGRESİ

Paris (10 - 19 Eylül 1950)

Ord. Prof. Dr. Tahir Taner

Giris — Kongre hazırlıkları : Program; programın tatbiki — Kongrenin açılması — Kongrenin ayrıldığı Subelerle temenniler, verilen kararlar :
1 — Çocuk suçluluğu, 2 — Adli tıp, 3 — Teknik ve fenni polis,
4 — Biyoloji, 5 — Psikiyatri, psikoloji, ve psikanaliz, 6 — Cezaların infazı ilmi, 7 — Manevi ilimler, 8 — Mukayeseli hukuk, 9 — İstatistik,
10 — Tehlikeli halin tespiti, 11 — Sosyoloji.
Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsünün kurulması.

Giris

İkinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresi 1950 Eylül ayının onundan on dokuzuna kadar Pariste Sorbonne binasında toplanmıştır. Bundan evvelki yani Birinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresi 1938 de Romada toplanmıştı[*]. İkinci Kongrenin Brezilyada toplanması kararlaştırılmış

[*] 1934 Aralık ayında Pariste Fransız Adalet Bakanlığında, Adalet Bakanı hazır olduğu halde yapılan ve Almanya, Arjantin, Belçika, İspanya, Fransa, İngiltere ve İtalyanın mütehassıs ve ilgili cemiyet ve enstitü delegelerinden mürekkep olan bir toplantıda, kriminolojik ilimler cemiyetlerinden milletlerarası bir federasyon vücade getirilmesi kararlaştırılarak Roma Üniversitesi profesörlerinden Di Tullio bunun umumi kâtipliğine tayin edilmiş olduğu gibi, Birinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresinin Romada ictima etmesinin temini de aynı toplantıda karar altına alınmıştır. 1935 Nisanında Brükselde yapılan yeni bir milletlerarası toplantı Kongrenin programını ve 1938 olmak üzere inikad tarihini tesbit etmiştir.

Bu suretle Birinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresi 1938 yılı Ekim ayında Romada İtalya Temyiz Mahkemesi Birinci Reisi M. d'Amelio'nun başkanlığı altında toplanmıştır.

idi ise de, son Dünya Harbi bu kararın tatbikine mâni olmuş ve fakat 1947 de Rio-de-Janeiro, Sao-Paulo'da içtima eden ilk Panamerikan Kriminoloji Konferansı sözü geçen Kongrenin Pariste toplanması temennisinde bulunmuştur.

Kongre hazırlıkları

Program : Panamerikan Konferansının mevzuubahs temenni ve davetini nazara alan Fransız ilim mahfilleri icap eden hazırlıklarda bulunmak üzere, Paris Hukuk Fakültesi Ceza hukuku profesörü M. Donnedieu de Vabres'in başkanlığı altında bir Fransız Tertip Komitesi kurmuştur. Komite tanzim ettiği Kongre programını birinci sirküler olarak 948 Haziran ayında muhtelif memleketlerin ilgili ilim ve kriminoloji müesseseleri ile ceza hukuku müntesiplerine göndermiştir. Sözü geçen programı muhtelif memleketler ile O. M. S. ve U. N. E. S. C. O. dan başka milletlerarası ve millî birçok müesseselerin mümessillerinden terkip edilen bir milletlerarası teknik komisyon tetkik ve tasvip etmiş (Ocak 1949) ve sayısı altmışa varan memleket de gerek programı ve gerek kongreye iştiraki kabul eylemiştir. Bu komisyon müzakerelerinin hülâsası ile çalışma plânı ve kongrenin hazırlanmasına ait direktifler Tertip Komitesinin Mart 1949 tarihli ikinci sirkülerine mevzu teşkil etmiştir [*].

Birinci Kongre şu üç mevzuu müzakere etmiştir :

- 1 — Çocuk suçluluğunun sebepleri ve teşhisi ile bu yolda yapılan araştırmalar neticelerinin hukuki sistemler üzerindeki tesiri.
- 2 — Suçlu şahsiyetinin tetkiki.
- 3 — Suçlulukla mücadelede hâkimin rolü ve kendisinin kriminolojik bakımdan yetiştirilmesi.

Birinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresinin müzakere, karar ve temennileri için bakınız: *Revue de Science Criminelle et de Droit pénal comparé*, 1938, No. 4, p. 801. — Louis Vervaeck, *Le premier Congrès international de criminologie* (3-8 novembre 1938).

[*] 1934 Paris toplantısında verilen karar veçhile merkezi Romada olmak üzere Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetinin kurulması derpis edilmiş idi ise de, bu cemiyetin milletlerarası vaziyet dolayısıyla tesbit edilememiş olan Statüsü, 2 ncı Kongrenin hazırlıkları için 1949 Ocak ayında yine Pariste yapıldığı metinde zikredilen milletlerarası toplantıda tanzim edilerek ittifakla kabul edilmiş ve cemiyetin merkezi Romadan Parise naklolunmuştur. Cemiyet aynı senenin Temmuz ayında da Birleşmiş

Yukarıda sözü geçen programa göre kriminolojinin mevzuu, suç sebep ve saiklerini, alınacak tedbirlerle suçların önlenmesini münhasıran tecrübî ilimler (antroloji, biyoloji, tipoloji, psikiyatri, psikoloji, psikanaliz, sosyoloji) çerçevesi içinde olmak ve normatif ve hukuki bakımdan olan cihazlar hariç tutulmak suretile tetkik etmektir [*].

Yine aynı program, dar mânada kriminolojinin zikredilen mevzuunun yalnız birinci kısmını yani suçun sebep ve saiklerini, başka söyleyişle, kriminojen âmiller, «kriminojenez» kısmını ele alarak incelenmesini ve fakat bu incelenmenin münhasıran «metodoloji» bakımından yapılmasını istihdaf eylemiştir. Bahsedilen tecrübî ilimlerin suç hâdisesine tatbiki keyfiyeti, teknik ve doktrin noktasından öyle problemler doğurmaktadır ki bunlar bilhassa metodolojiyi ilgilendirdiği için kongrede tetkik edilecek meselelerin tatbik olunan metodlarla alınan neticelerin tenkidine taallük etmesi iltizam olunmuştur.

Bundan başka, Kongrenin toplanmasından bilistifade Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetinin umumî heyetinin toplanması da derpiş edilmiş olduğu gibi, Birinci Panamerikan Kriminoloji Konferansında vücade getirilmesi temenni olunup sözü geçen Cemiyetin programında yer almış bulunan «Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsü» nün kurulması hakkındaki tasarının dahi kongrede görüşülüp karara bağlaması keyfiyeti programa ilâve olunmuştur.

Milletler İktisadi ve Sosyal Konseyinin müsavirliğine kabul edilmiştir.

Bu münasebetle kaydedelim ki İkinci Kriminoloji Kongresinin hazırlık safhasında cemiyet büyük mesai sarfetmiş ve Cemiyetin Umumi Kâtibi Tertip Komitesinde de bu vazifeyi yapmıştır.

[*] Görülüyor ki Kongre programı, normatif ve hukuki bakımdan yapılan tetkikleri hariç tuttuğu için «kriminoloji» tâbirini — istihdaf ettiği gaye itibariyle — çok dar mânada almıştır. Bilindiği üzere kriminolojinin daha geniş mânalarda bir çok tarifleri heri sürülmüştür. Bilfarz Sutherland kriminolojiyi «çetimal bir hâdis olmak üzere ele alınan suça müteallik bilgilerin heyeti mecmuasıdır» diye tarif eder. Bu, ceza hukukunu, cezal mevzuatı, suçu, suçluları ve bunlara karşı sosyal aksü-ameli, cürmi antropolojiyi, penolojiyi ve hattâ bilfarz ceza hukuku felsefesini de içine alan en geniş bir tariftir. Bazı tarifler ise (Bonger) kriminolojiyi yalnız müsbet ilimler bakımından almakta ve böylece kriminoloji ilmi, cürmi antropoloji, cürmi sosyoloji, cürmi profilaksi, cürmi psikoloji, penoloji, cürüm siyaseti, ilâh.. elhasıl von Liszt'in «yardımcı ceza ilimleri» adını verdiği bütün disiplinleri ihtiva eden bir ilim saymaktadır. Tariflere ait tafsilât için bakınız : J. Constant, *Éléments de Criminologie*, 1949, p. 12.

Programın tatbiki : Tertip Komitesinin Kongreye daveti havi sirkülerinde sözü geçen program daha ziyade tafsil edilmiş ve müzakere edilecek meselelerin 12 umumî rapora mevzu teşkil etmesi kararlaştırılmakla beraber bunların rapörtörleri de tayin olunmuştur. Umumî Kâtipliğe gönderilecek olan hususi milli raporlar Kongrenin toplanmasından evvel ilgili rapörtörlere verilmek suretiyle bunların raporlarda mevzuubahs edilmesi imkânları temin edilmiştir. Bu cümleden olmak üzere değerli Doçent Dr. Nurullah Kunter tarafından yazılan ve suç sebep ve saiklerinin tesbitinde tatbik edilecek metoda müteallik olan çok enteresan rapor, Sosyoloji Umumî Raportörü Pensilvanya Üniversitesi Sosyoloji Profesörü ve Ceza ve Cezaları İnfaz Milletlerarası Komisyonunun Umumî kâtibi Thorsten Sellin'in raporunda hülâsa olarak yer almıştır.

Diğer taraftan Kongre âzasının şubelerde tebliğler yapabilmeleri kabul edilmiştir. Ancak bu tebliğlerin çok kısa olması, münhasıran metodolojiye taallûk etmesi ve Kongrenin toplanmasından evvel Umumî Kâtipliğe gönderilerek ait olduğu şubenin İdare Komitesince tasvip edilmesi şart kılınmıştır [*].

Kongreye davet : Antroloji, biyoloji, sosyoloji, psikoloji, psikanaliz, adli tıp, teknik ve fennî polis, cezaların infazı, manevî ilimler mütehasısları ile hukukçular, idareciler, terbiyeciler Kongreye davet edilmiş olduğu gibi, bütün Üniversiteler ve Fakültelerle Enstitüler, milli ve milletlerarası ilmi teşekkül ve organizasyonlardan başka bütün Hükümetlerle Birleşmiş Milletlerin ve mütehasıs kurumların kendilerini Kongrede resmen temsil ettirmeleri rica edilmiştir.

Bu satırların muharriri ile Doçent Dr. Nurullah Kunter, Profesörler Meclisinin kararı ile Kongrede Fakültemizi ve Kriminoloji Enstitümüzü ve Ord. Prof. Baha Kantar da Ankara Hukuk Fakültesini temsil eylemişlerdir. Hükümetimizin de davet edilmesi üzerine Paris Büyük Elçiliğimiz tarafından toplantı sırasında Kongre Reisliğine gönderilen bir yazıda her üçümüzün Kongrede Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini de resmen temsile memur edildığımız bildirilmiştir.

[*] Çocuk suçluluğu subesinde tarafımızdan aşağıda mevzuubahs edilen ve Kongre Bültenine aynen geçirilmiş bulunan tebliğ yapılmış olduğu gibi, sayın meslekdaşımız Ord. Prof. Baha Kantar tarafından da «Bülûğ ve bunun çocuk suçluluğu üzerindeki tesiri» hakkında Biyoloji subesinde bir tebliğ yapılmıştır.

Kongreye altmış memlekete mensup yüzlerce delege iştirak etmiş ve son toplantı gününe kadar yeni yeni iltihaklar kaydedilmiştir [*].

Kongrenin açılış merasimi: Kongre 10 Eylül 1950 Pazar günü Sorbonne Üniversitesinin büyük anfiteatrında Tertip Komitesi Başkanı Prof. Donnedieu de Vabres'in bir nutkiyle açılmıştır. Fransız Cumhurbaşkanı, Birleşmiş Milletler, Fransız Başbakanı, Adalet, Dışişleri, Milli Terbiye Bakanları, Üniversite Rektörü açılış merasiminde birer mümessil bulundurmışlardır.

Profesör Donnedieu de Vabres çok dikkate şayan nutkunda, suç hâdisesi ile mücadelede ceza hukuku ile kriminolojinin elele vermeleri lüzumunu, suçun yalnız ceza hukuku bakımından mütalâası kâfi olmadığı gibi, yalnız kriminoloji bakımından da mümkün olmadığını tebarüz ettirdikten sonra, Kongrenin bilhassa metodolojiye müteallik olmak üzere tetkik edeceği problemlerle istihdaf edilen gayeyi anlatmıştır. Başkandan sonra Birleşmiş Milletler, Milletlerarası Çalışma Organizasyonu, UNESCO, Dünya Sıhhat Organizasyonu mümessilleri sırasıyla söz almışlar ve Kongrenin müzakere edeceği mevzulara temas ederek muvaffakiyet temennilerinde bulunmuşlardır.

Bu nutuklardan ve Kongre müzakerelerinde tatbik edilecek Dahili Nizamnamenin kabulünden sonra seçimlere geçilmiş, Kongre Başkanlığına Profesör Donnedieu de Vabres, Umumi Kâtipliğine Piprot d'Alleaume, programdaki meseleleri müzakere edecek Şubelerle umumi toplantıların başkan ve başkan vekilleri, Şubelerin çalışma direktörleri seçilmiştir. Bu arada işbu satırların muharriri «Manevi İlimler» Şubesinin ve Doçent Dr. Nurullah Kunter de Sosyoloji Şubesinin başkan vekilliklerine intihap edilmişlerdir. Kongre Bürosundan başka, Şubelerde de bürolar teşkil edilmiş ve bunlar Şube başkan ve başkan vekilleriyle Şube çalışmaları direktöründen mürekkep bulunmuştur.

Bu münasebetle kaydetmek gerektir ki Şubelerin hemen hemen aynı saatlere tesadüf eden toplantılarının hepsinde hazır bulunmaklığımıza maddeten imkân olmadığı için ben, başkan vekili olmak itibarıyla bütün toplantılarına iştirak ettiğim «Manevi İlimler» Şubesi ile «Çocuk Suçluluğu» Şubesinin müteaddit çalışmalarında bulundum. Doçent Dr. Nurullah Kunter de başkan vekili olduğu «Sosyoloji» Şubesinin bütün müzakerelerine iştirak eylemiştir.

[*] Cenubi Amerika memlekeleri delegelerinin sayısı itibarıyla basta gelmekte ve mesela Brezilyalıların sayısı doksan sekize ve Arjantinlilerin sayısı kırk dokuzaya balığ olmakta idi.

Şu noktaya da işaret edelim ki esaslı müzakereler Şubelerde cereyan etmiş, Kongre Umumî heyetinde — bazı çok kısa müdahaleler hariç olmak üzere — hemen hemen münakaşa vaki olmamış, yalnız Umumi raportörler raporlarını okumuşlar ve Şubelerce teklif edilen temennileri izah etmişlerdir.

İngilizce, fransızca ve ispanyolca Kongrenin resmî lisanı olarak kabul edilmiştir. Bu dillerden herhangi birisi kullanılınca, aynı zamanda ve derhal diğer iki dile tercümeleri hususunun temini için tertibat alınmıştır.

Şimdi Kongre Şubelerinden her birinde görüşülen meselelerle varılan neticeleri, yani muahharan Kongre Umumî heyetince karar şeklinde kabul edilmiş olan teklif ve temennileri mevzuubahs edelim :

I. — Çocuk suçluluğu

Çocuk suçluluğu Şubesinin ilk toplandığı gün Kongre âzasının tebliğlerinin okunmasına tahsis edilmiştir. Ertesi günkü toplantıda, Umumi Raportör Bâle (İsviçre) çocuk mahkemesi hâkimi Dr. Erwin Frey'in hazırlayıp Kongre Umumî heyetinde okuduğu «Küçüklerde kriminojen âmiller» başlıklı raporu müzakerelere mevzu teşkil etmiştir. Rapor şöyle hülâsa edilebilir : Suçlu çocuklar şahsiyetleri itibariyle birbirinden farklı iki kategoriden mürekkeptir; bunların % 85 inin suçluluğu, bilhassa haricî yani sosyal faktörler ve kısmen ruhi ârizalardan ileri geldikleri için, neşvünemalarının geçici bir safhasıdır, rüşd yaşına geldikten sonra tekrar suç işleyemez veya pek nâdir olarak mükerrir olurlar. Fakat % 15 i tâ ilk çocukluk çağında çeşitli gayritabîlikleri gösterenlerdir; bunların işledikleri suçlar, umumî surette kendi yaradılışlarının müstait kıldığı hakikî suçluluğun ilk alâmetleridir; bu kategoriye girenler ilerde mükerrir olurlar, başka tâbirle, mükerrirler tâ çocukluk çağında suç işleme istidadını, bunun alâmetlerini taşırlar. Böyle erken suç işleme tezahürlerinin ve ileride mükerrir olmanın kriminojen âmilleri irsî psikopatlık ve onunla birleşen hallerdir; bu itibarla uslanma kabul etmeyen hiç bir mükerrir yoktur ki aynı zamanda erken suç işlemiş bir psikopat olmasın. Sosyal âmiller hiç bir vakit müstakîl ve başlıbaşına kriminojen tesiri haiz değildir, içtimai muhitin tesiri şahsın bünyesine ve yapısına bağlı bir keyfiyettir. Suçluluk doğuştan mevcut dahili âmiller mahsulüdür.

Metodoloji bahsinde ise Raportör, ilmi araştırmalara temel teşkil edecek malzemenin tedarikinde tatbik edilecek metod ile bu malzemedeki istifade için tatbik olunacak metodları birbirinden ayırmak lâzım geldiği fikrini müdafaa ederek birinci gruba grenler arasında «cürmî istatistikler» ile «suçlu çocuğun şahsiyeti hakkında sistematik anket»i mevzuubahs etmekte ve her birine dair etraflı izahat vermektedir. Hususiyile bu sonuncusu yani şahsiyete ait anket, çocuğun doğumundan itibaren vaziyetini, tutumunu, elhasıl bütün hayatını tefahhus suretiyle şahsî bir dosyasını vücude getirmeği istihdaf eder. Bu dosyayı adli dosyadan ayrı ve sistematik bir surette tertip etmek lâzımdır. İkinci gruba giren, yani toplanmış olan malzemedeki istifade için tatbik edilecek metodlara gelince : a) suç işlemiş çocukların sosyal inkişafları hakkında muahharan yapılacak kontroller, b) ışlah kabul etmeyen mükerrir çocukların sosyal inkişafları hakkında muahharan yapılacak kontrollerden sonran istikraî bir araştırma metodu tatbik olunmak lâzımdır, bütün bu iki gruba ait araştırmaların neticeleri birbirine uyduğu takdirdedir ki bunların mevsukiyetine hükmedilebilir. Bu tetkiklerin (1) kütleye ait istatistik araştırmaları, (2) seri araştırmaları, (3) şahsî araştırmalar olmak üzere üç muhtelif şekilde yapılması iktiza eder (suçlu çocuğun şahsiyetine müteallik olup yukarıda bahsedilen şahsî dosyalar son iki şekildeki araştırmalarda esas tutulur). Kütlevî istatistik araştırmaları ile yapılacak kontroller çocuk suçluğu ile mükerrirlik arasında kemiyet bakımından nisbetleri yani suçlu çocuklardan ne kadarının mükerrir olduklarını, başka tâbirle, çocuk suçluluğu hangi ölçüde mükerrirliğin ilk merhalesini teşkil ettiğini gösterir. Buna mukabil seri itibariyle araştırmalar, keyfiyet bakımından yani hangi tipteki suçlu çocukların muahharan mükerrir olduklarını, başka tâbirle, mükerrirler arasında çocukluğunda suç işlemiş olanların hangi tiplerden bulduklarını anlatır. — Bu izahlara göre, çocuk suçluluğu ile mükerrirlik arasındaki münasebetlerin bir kanuna tâbi olduğu ve bazı kriminojen âmillerin, çok galip bir ihtimal ile, bir kimseyi mükerrirliğe müstait kıldığı, bu âmillerin irsi olduğu, sosyal hayata aykırı tutumun mevcudiyetini anlatan bazı alâmetlerin yardımıyla bu âmillerin tâ çocukluk devrinde meydana çıkarılabileceği keyfiyetleri kabul edildiği takdirde mesele halledilmiş olur.....

Raporun sonunda, psikiyatri, psikoloji, psikanaliz, biyoloji, sosyoloji, ilâh gibi muhtelif ilmi disiplinlerden her biri suçlu çocuklar üzerinde yapılacak hususî araştırmalarla çocuğun şahsiyetini ve daha doğrusu suç işlemeğe müstait muhtelif tipleri tesbit eyler, bu disiplinlerden her biri kendisine mahsus araştırma metodlarını tatbik eder ve bu suretle kriminolojinin yardımcı bir ilmi olur. Bu itibarla kriminolojik problemi

bu disiplinlerden yalnız biri bakımından mütalâa etmek ve halletmeğe çalışmak beyhudedir, birbirini ikmal etmek üzere heyeti umumiyesini almak icap eder.....

Yukarıya hülâsasını naklettiğimiz mufassal umumî rapor Şubede münakaşa edilmiş ve söz alan bazı delegeler suçlu çocukların bahsedilen % 85 inin de alâkayı çekmesi lâzım geldiğini, bunlar üzerinde içtimai muhitin tesirlerini izale etmek için tedbirler alınması gerektiğini; diğer bazıları da bu % 85 de de dereceleri farklı olmak üzere aynı suç âmillerinin mevcudiyeti muhakkak olduğunu, bazıları ise biri sosyolojik, diğeri biyolojik plânda olmak üzere iki anket tipi mevcut bulunduğunu, teklif edilen bütün metodların kabulü muvafık olacağını, suçluluk faktörlerinin tahlilinde suçların mahiyetinin de gözönünde tutulmasını ve çünkü meselâ çocuklar tarafından daha ziyade mala karşı suçlar işlenmekte olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Suçlu çocuklar hakkındaki kriminolojik araştırmalarda tatbik edilecek metodlar etrafında devam eden bu müzakereler tarafımızdan da bu mevzuda bir «tebliğ» yapılmasını icap ettirmiş olduğundan Şubenin 12 Eylül tarihli toplantısında söz alarak aşağıda yazılı ve Kongrenin 7 numaralı müzakere bülteninde aynen neşredilmiş olan tebliği yaptık :

«Burada temsili ile şeref duyduğum İstanbul Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü muhtelif suçların faili oldukları için mahkûm edilmiş bulunan genç suçlular hakkında büyük bir anket yapmıştır. Yakın bir tarihte yapılmış olan bu ankette tatbik ettiğimiz metod hakkında bazı malûmat vermek için mevcut fırsattan istifade ediyorum. İlk önce şunu söylemeliyim ki 974 suçlu çocuğa taallûk eden fişlerin tasnifi işi henüz bitmemiş olduğu için elde edilen neticeler hakkında şimdiden kat'î bir mütalâa beyan etmeliğimiz imkânsızdır.

Kriminolojik anketler ya meselâ adam öldürme, emniyeti sulistimal gibi muayyen bir suçun faillerine yahut meselâ henüz 16 yaşını bitirmemiş çocuklar gibi muayyen bir suçlu kategorisine taallûk edebileceğinden, 1944 tarihinde tesis edilmiş olan Enstitümüz ilk önce adam öldürme cürmünden mahkûm olanlar hakkında bir anket yapmış ve birazdan arzedeceğim metodu takip etmiştir. Tatbik edilecek metoda ait bu ilk denememizden, genç suçlular hakkında yaptığımız ikinci ankette geniş ölçüde istifade ettik.

İstitrat olarak söyleyeyim ki, adam öldürme cürmünden mahkûm olanlara müteallik anket neticeleri bunlar hakkındaki «Kriminolojik İstatistik» adını taşıyan ve Kongrenin sergi salonunda teşhir edilmiş olan bir broşür ile yayınlanmıştır. Bu İstatistikten bazı grafiklerin

ağrandismanlarını yaptırmak ve sözü geçen salonda teşhir ettirmek suretiyle vaki mesaiye hususî bir ehemmiyet vermiş olmasından dolayı Kongre Tertip Komitesine, bu fırsattan bilistifade, teşekkürlerimi iblâğa müsaraat ederim. Muhterem Kongre âzasından arzu edenlere mezkûr istatistikten bir nüshasını göndermekle Enstitünün ayrıca zevk duyacağını ilâve eylerim [*].

Şimdi bahsettiğim anketlerin her ikisinde Enstitünün tatbik etmiş olduğu metoda geliyorum : Ankette, oldukça mufassal sualleri ihtiva eden ferdi fişler kullanılmıştır. Bu fişler, anketçi tarafından suçlunun şahsî ve adli dosyalarına, kendisine sorulan suallerin cevaplarına, cezaevleri memurlarının verdikleri malûmat ile bizzat anketi yapanın şahsî tefahhuslarına göre doldurulur.

İlkönce Ankara civarında kâin Kalaba çocuk ıslahevindeki 169 suçlu çocuk hakkında bir deneme yapıldıktan ve bu suretle elde edilen neticeleri nazara aldıktan sonra Enstitü, biraz evvel bahsettiğim sualleri havi ferdi fişe kat'î şeklini vermiştir. Sualler başlıca hüviyete, cinsiyete, yaşa, medenî hale, tahsil derecesine, tabiiyete, gerek bizzat suçlu çocuğun ve gerek ailesi ile yakınlarının sosyal, iktisadî, kültürel, sıhhi durumlarına, kendisinin okumada, spor, sinema, oyun vesair eğlencelerden tercih ettiklerine, ıslahevinden çıktıktan sonra ne yapmağı tasavvur ettiğine, dinî kanaatlerine, yakın uzak akrabaları ile ve suç kurbanı ile münasebetlerine, suçun nev'ine ve maddî, manevî unsurlarına ve bilhassa saikına adli sabıklarına, iştirake, ilâh... taallûk etmiştir.

Gerek cevapların mümkün olduğu kadar vakıya mutabakatini ve doğruluğunu ve gerek anketin yeknesaklığını temin etmek, gerekse ilerde yapılacak tasnif işini aynı zamanda kolaylaştırmak gayesile Enstitü, anketçiler için lüzumlu ve faydalı talimatı ve tetkikleri sırasında tatbik edecekleri metoda müteallik tafsilâtı havi bir izahname vücade getirmiştir.

Suçlu çocukların fazla sayıda buldukları ıslahevlerine mütehassis anketçiler gönderilmiştir; diğer müesseselerle cezaevlerindeki çocuklara ait anketle ferdi fişlerin doldurulması işine mahallî Cumhuriyet Savcıları memur edilmişlerdir.

Anketimizin ana çizgilerini böylece birkaç kelime ile ifade edebildiğimi zannediyorum. Biraz önce söylediğim gibi, fişlerin tasnifi henüz tamamlanmamış olduğundan neticeler hakkında bir mütalâada bulunacak

[*] Bu beyanat üzerine müracaat eden bazı delegelere mevzu bahis «Kriminolojik İstatistik» ten birer nüsha gönderilmiştir.

durumda değilim; yalnız şimdiden şunu söyleyebilirim ki kriminoloji bakımından bu neticeler bilhassa alâka çekici olmağı vadetmektedirler.

Enstitü elde edeceği sonuçları yakında neşredecek ve bunları muhtevi broşürü kriminoloji enstitülerine ve ilgili teşekküllerle — vaki olacak talepleri üzerine — çocuk suçluluğu problemlerine hususî alâka gösteren kimselere göndermekle bahtiyar olacaktır.»

Yapılan tebliğler arasında bilhassa Harvard Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Profesörü Dr. Sheldon Glueck ile eşi aynı Fakülte Research criminologist olan Mrs. Eleonor Glueck'in müşterek bir tebliğleri dikkati çekmiştir; hülâsası şudur :

«Suçluluğun sebepleri iyice anlaşılmadıkça adli sistemi ıslah etmeğe kalkışmak beyhudedir. İşin müşkül tarafı, sözü geçen sebeplere ait araştırmaların müteaddit ilimler sahasında çalışmaları lüzumlu kılmasıdır; çünkü iktisat ilmi, sosyoloji, biyoloji, psikiyatri, psikoloji, psikanaliz, hattâ meteoroloji gibi herhangi bir ilim bu mevzuda yalnız bir iki noktayı aydınlatabilir. Âlimlerin yanıldıkları cihet, her birinin yalnız kendi hususî sahasına ehemmiyet vererek diğerlerini ihmal etmesidir. Bilhassa sosyoloğlar da böyle yaparlar ve başlıca suç sebebini muayyen bir noktadaki sosyal âmillere atfetmek temayülündedirler. Bu, muhtelif topluluklarda ve muhtelif devirlerde, tutumları müteamel normlara uymayan şahısların mevcut olduğunu ve diğer taraftan bu inhirafın şahsa göre şekillerini değiştirdiklerini gözönünde bulundurmamak, kale almamak demektir. — Araştırmalarda, mümkün olan istikametlerden hiç birini ihmal etmemek için eklektik bir hattı harekete lüzum vardır. Fakat, sosyal vetirelerle psikolojik vetirelerin birbirlerine temas ettikleri nokta üzerinde durulmak gerektir; tâki bu sayede bunların şahıslar üzerinde nasıl imtizaç ettikleri ve zıddiyet halinde buldukları tesbit edilebilsin. Tatbik edilecek metoda gelince, çözülecek problemlerin mürekkep oluşu mütaka veya seviye bakımından bir ayırma yapmağı lüzumlu kılar. — İşte bu telâkki ve kanaati esas tutarak müellif ile eşi çocuk suçluluğu hakkında on sene devam eden bir araştırma yapmışlardır. 11 ile 17 yaş arasında bulunan 500 genç ve uslanmaz suçlu üzerinde tetkikler yaparak bunları aynı mütakada ve aynı yaşta olup hiç suç işlememiş bulunan 500 çocuk ile müteaddit bakımdan mukayese etmişlerdir. Gayeleri, bazılarının suç işleyip diğer bazılarının işlememelerini icap ettiren âmillerin kombinezonunu meydana çıkarmaktır. Bu iki grubun mufassal mukayesesi, bariz farklar arzeden âmillerin yalnız tecrit edilerek meydana çıkarılmasını değil, bunların ehemmiyet itibariyle sıralarını tesbit etmeğı temin eylemiştir. — Şahsiyete müteallik muhtelif

elemenların tevafuku veya tehalüfü, sosyo-kültürel, bedeni, fikri ve tesir kabiliyeti olmak üzere dört zaviye veya seviyeden araştırılmış ve sosyolojik, psikolojik, ilâ her bir sahanın kendisine mahsus metodları tatbik edilmiştir. Bu suretle elde edilen neticeler yüzlerce tabloda tasnif olunmuş ve tesbit olunan farkların vüsuku mutad istatistik metodları ile kontrol edilmiştir.»

Mrs Glueck ayrıca tetkik mahalleri, incelemeler, testlerin tertibi, çalıştırılan kimseler, her iki grup çocuklarının seçilmesi, müsavi seviyenin temini, evlerinde görüşmeler, sosyal ve ailevi malûmatın toplanması, şahsın mazisi hakkında anket gibi teknik zorlukların iktihâm edildiğini anlattı.

Bu tebliğlerden sonra Şubenin gerek aynı toplantısında ve gerek müteakip 13 Eylül toplantısında çocuk suçluluğu mevzuunun müzakere ve münakaşasına devam edilmiş ve söz cezai mes'uliyet yaşına intikal etmiştir. Delegelerden bir kısmı kendi memleketleri mevzuatının bu hususa ait hükümlerini anlattıkları gibi biz de Ceza Kanunumuzun suçlu çocuklar hakkındaki 54, 55 ve 56 ncı maddelerinin hükümlerini ve tatbikatını izah ettik.

Çocuk suçluluğunu ilgilendiren diğer bazı noktalar hakkında da hayli görüşüldükten sonra Şube, muahharan Kongre Umumi Heyetince aynen kabul edilmiş olan, şu temenniye karar altına almıştır [*] :

Çocuklar hakkındaki karar

Dünyanın istikbali büyük bir ölçüde çocukların refahına bağlı olduğu, bu gayeye varma yollarından birisini bir taraftan insan şahsiyetinin diğer taraftan hareket tarzının daha derin bir surette tetkiki teşicî eylediği cihetle,

Suçlu yahut suçlu olmak tehlikesinde bulunan küçüklerin şahsiyeti hakkındaki tetkiklerin ve bilhassa büyüklerin suçluluğu ile gençlik suçluluğu arasındaki münasebetlerin araştırılmasının gerek kriminolojiye, gerek suç siyasetine yeni bir istikamet vermesi bakımlarından büyük ehemmiyetini takdir eden,

Erken yapılan kriminolojik teşhislerin, yalnız çocuk hâkimlerine rehber olmak bakımından değil, fakat cezai teşkilâtı heyeti umumiyesiyle ıslah etmek için de esaslı değeri olduğuna kani olan,

[*] İsalet edelim ki Kongrece verilmiş ve bu yazıya nakledilmiş olan kararların nepsini Fransızca asıllarından Doçent Dr. Nurullah Kunter tercüme etmiştir.

Kriminoloji İkinci Kongresinin Çocuklar Şubesi,

Millî Hükûmetlerin ve Milletlerarası alâkalı teşekküllerin suçlu küçüklerin şahsiyetlerinin metodik tetkiklerini tekemmül ettirmek hususundaki ilmî faaliyetleri ve küçüklere daha iyi uydurulmuş ve bu bakımdan daha müessir bir önlemeye, bir tretmana, bir himaye ve bir terbiyeye müteveccih mesaiyi teşçi ve bunlara yardım etmelerini temenni eder.

Varılmak istenilen gayeyi teşkil eden sosyal islâhatın azîm ehemmiyeti bu husustaki cehitlerin yerinde sarfolunacağına göstermektedir.

II. — Adli tıp

Kongrenin Adli Tıp Şubesi, Lima (Peru) Üniversitesi Adli tıp profesörü G. F. Davila'nın ispanyolca yazmış ve Kongre Umumi heyetinde okumuş olduğu raporunda mevzuubahs edilen meseleleri müzakere etmekle beraber, Şube mesaisini dört bölüme ayırmıştır :

- 1 — Kriminojen âmillerin tesbiti.
- 2 — Muhtelif cürmî istatistiklerin mevzuubahs edilmesi.
- 3 — Muhtelif tebliğler.
- 4 — Adli tıp ve adliye istatistiklerine ait münakaşalar.

Şubede yapılan tebliğler arasında Dr. W. Bosaeus'ün İsveçte Adli tıp müesseseleri teşkilâtı hakkındaki tebliği dikkati çekmiştir. Bu tebliğde, 1944 senesine kadar adli tıp tetkik ve muayeneleri, bazı lâboratuar işleri müstesna olmak üzere, polis hekimleri tarafından yapılmakta iken o tarihten beri adli tıp işlerinin yeniden teşkilâtlandırılarak modernleştirilmesine tevessül olunduğu ve yeni projeye göre, memleket 4 veya 5 mntakaya ayrılarak bunların her birinde — Sıhhat Bakanına bağlı olmak ve mahkemelerle polis hizmetinde bulunmak üzere — «Adli Tabibler Merkezi veya Adli Tıp Enstitüsü» nün vücade getirilmesini ve bunların Tıp Fakültelerindeki Adli Tıp Enstitülerine bağlı olarak başlarında Adli Tıp Profesörünün bulunması ve bu sayede ilmî araştırmaların ve tedrisatın pratik tetkik ve muayenelerle telif ve tanzimi derpiş edildiği bildirilmiş, bu mevzuda bazı tafslât verilmiştir.

Adli Tıp Şubesinde, ceza hukukunu çok yakından ilgilendiren bir mesele, yani ıztıraplarına nihayet vermek için kendi talebi üzerine bir hastanın öldürülmesi fiilinden ibaret olan ötanazi (Euthanasie) hakkında da mühim bir münakaşa cereyan etmiş ve neticede Şube, bu fiilin ihmali surette işlenmesinin yani hastaya yapılması gereken tedavi ve ihtima-

min yapılmaması dolayısıyla ölümüne sebebiyet verilmesinin de, ötanazi'nin diğer bütün şekilleri gibi, kat'iyen teviz edilemeyeceği kanaatinde bulunmuştur.

Yukarıda sözü geçen dört bölüm hakkında yapılan münakaşalar sırasında, Kongre Adli Tıp Şubesi, bilhassa maznunun yakalanması üzerine zabıta muamelesinin çok kısa sürmesi ve işin sür'atle hâkime intikal ettirilmesi, onun tarafından da tahkikatın mümkün olduğu kadar tâ başlangıcında yani müşahedelerinin hakikaten tesirli olabileceği bir zamanda adli tabibe tetkikat yaptırılması noktaları üzerinde durmuş ve istatistikler hakkında da görüşmelerden sonra neticede bu iki mevzu müetallik olmak üzere kararlaştırdığı temenniler muahharan Kongre Umumi heyetince ittifakla tasvip olunarak aşağıda yazılı karar vücade gelmiştir :

Adli tıp hakkındaki karar

Milletlerarası Kriminoloji İkinci Kongresinin Adli Tıp Şubesi, suçun, suç çeşitlerinin ve tevzi şekillerinin daha iyi tanınmasını, dünyanın muhtelif memleketleri arasındaki mukayeseyi mümkün kılacak kriminolojik istatistiklere duyulan çok acele ihtiyaç karşısında, 1948 tarihinde toplanan Dünya konferansına dünya sıhhat teşkilâtı tarafından, hastalık ve ölüm sebepleri Milletlerarası listesinin on senede bir yapılan altıncı tadili dolayısıyla, verilmiş olan istatistikler üzerinde bu mevzuda bir tetkik yapılması temennisini izhar eyler.

Sorgu hâkimi, yahut memleketine göre buna tekabül eden hâkim, meşhut suçlarda yahut sanığın veya sanık olmasından şüphe edilen kimsenin tevkifini müteakip mümkün olduğu kadar sür'atle işe el koymalıdır.

Şube, polise düşen işin ilk vazifelerden ibaret olduğu ve hâkimin müdahalesinin derhal vukubulması ve derhal yapılırsa dahi, sorgunun hâkim tarafından icra edilmesi gerektiği kanaatinde dir.

Şube, bilirkişi hekime tahkikatın mümkün olduğu kadar başlangıcında, müşahedelerinin hakikaten müessir olabileceği bir zamanda başvurulması lüzumuna da kanidir.

III. — Teknik ve fennî polis

Bu mevzu hakkında Santiago Teknik polis laboratuvarı şefi Luis Sandoval tarafından yazılan (İspanyolca) umumi raporla milli raporlar

Şubede münakaşa edilmiş ve yapılan tebliğlerin hülâsaları verilmiştir. Suçun işlendiği yeri ilk olarak polis tetkik ettiği ve yakalanan suçlunun yine ilk olarak ifadesini o aldığı için polise mevdu vazifenin ehemmiyeti üzerinde duran Şube, kriminojen âmillerin araştırılması hakkında bütün polis memurlarının bilgi ile teçhiz edilmeleri lüzumunu kararlaştırmıştır.

Bu Şubede de istatistiğin önemine temas edilmiş, bu vesile ile Şubenin mesai Direktörü olan profesör Sannie (Fransa), son on sene içinde Seine vilâyetindeki suçluluk hareketini mevzuubahs ederek düşman işgalinin devam ettiği yıllarda, silâhların müsaderesi, Alman polisinin nezareti, şerirlerin enterne edilmeleri sebepleri ile suçluluğun azaldığını ve fakat kurtuluştan sonra daha ziyade çocuklara ait olanların arttığını ve azalma alâmetlerini göstermediğini anlatmış, bu itibarla polisin bilhassa bu hususa ehemmiyet vererek nezaret etmesini, başka söyleyişle, önleme tedbirlerine tevessül eylemesi lüzumunu belirtmiştir.

Müzakerelerin sonuna doğru bir delege «Teknik ve fennî polis» tâbiri yerine «kriminalistik» tâbirinin kullanılmasını teklif etmiş ise de, Şubenin ekseriyeti teklifi reddetmiştir. Reddin mucip sebebi olmak üzere «kriminalistik» tâbirinin «kriminalist» kelimesi ile iltibas vücade getireceği ileri sürülmüştür. Bu sebep cidden çok gariptir. Lûgatlarda yer almış, ceza hukuku literatürüne bir ıstılah olarak çoktan girmiş olan «kriminalistik» kelimesinin «ceza hukuku âlimi» mânasına gelen «kriminalist» ile neden iltibas husule geleceği anlatılmamış, anlaşılammıştır.

Şubenin son celsede kabul ettiği temenni, Kongre Umumî heyetince şu şekilde karara iktiran eylemiştir :

Teknik ve fennî polis hakkındaki karar

Teknik ve Fennî Polis Şubesi, bazı polis servislerinin suç önlenmesi sahasında tedricen ihtisaslandırılmasını teklif eder. Suçun önlenmesi, Kriminolojiyi ilgilendiren istatistik vesair bilgilerin millî bir merkezde toplanması ve polisin yardımile elde edilen bu malûmatın araştırılması ve önleme teşekküllerine bildirilmesile mümkün olabilecektir.

Teknik ve Fennî Polis Şubesi, suç mahallini ilk tetkik edenin ve suçlunun tevkif edildiği andaki ilk ifadelerini alanın polis memurları olmasına gözönünde tutarak, kriminojen âmillerin araştırılması hususunun polis memurlarına öğretilmesini talep eder.

Üçüncü Kongrece tetkik edilmesini Şubenin gerekli gördüğü şu mevzular bu temennilerden doğmaktadır :

1) Kriminojen âmillerin araştırılması,

Polis servislerinin gayretlerinin ilk hedefi, polisler'e suç mahallini araştırır ve suçlunun ifadesini alırken ilgilenmesi gereken kriminojen âmillerin neler olduğunu ve bu kriminojen âmillere hakkında azami bilgiyi elde etmek için ifade alırken ne suretle hareket etmesi lâzım geldiğini, nihayet kriminologlar tarafından istifade edilebilmesini temin etmek üzere bu malûmatın ne şekilde guruplandırılması gerektiğini gösteren uygun bir öğretim sağlamak olmalıdır.

2) Suçun önlenmesinde polisin rolü.

Polis vazifesinin yeni bir cephesi karşısında bulunmaktadır. Bu cephe polisin muhtelif bazı servislerinde ve bilhassa çocukların korunması servislerinde bugün dahi inkişaf etmiş bir durumdadır.

Polisin elinde önleme ile meşgul sosyal teşekküllerin malik olamayacağı derecede bilgi kaynakları ve araştırma vasıtaları vardır. Bu bilgilerin suçun önlenmesi hususunda kullanılması çok faydalı ve tesviri olacaktır. Bütün bu hususlar tenkilî olmayan, sadece önleyici mahiyette bulunan, savcılıklardan ve adliyeden müstakil, sosyal servislerin emrinde yahut onlarla birlikte hareket eden bir polisin kurulmasını gerektirmektedir.

3) Hüviyet tesbiti millî sicili.

Önleyici polisin teşkilinde ilk merhale, gerekli malzeme ve vesâikin toplanması muamelesine esas olmak üzere hüviyet tesbiti millî sicilinin kurulması olmalıdır. Bu itibarla böyle bir sicile malik olmayan her memleketin onu tahakkuk ettirmeğe yarayan tedbirleri araştırması veya onlara baş vurma temenniye lâyık görülmiştir.

IV. — Biyoloji

Roma Üniversitesi Patoloji ve Metodoloji kliniği profesörü Nicolas Pende'nin Umumî raportör bulunduğu Biyoloji Şubesinin ilk toplantısı tebliğlere tahsis edilmiştir. Bu tebliğlerden başlıcalarının mevzuu, cinsiyette kriminojen âmillere, kriminolojide tatbik edilen biyo-tipoloji, şahsın antropometrik tetkikinde tatbik edilecek metod, kriminolojinin antropolojik cephesi, metodolojiye ait araştırmaların neticeleri, umumî tipoloji, nöro-andokrinoloji ve kriminoloji, kriminolojik araştırmalarda biyo-tipolojik metod, cinsi suç failinin tretmanı, kriminolojide tipolojik âmillere, bülûğ ve onun çocuk suçluluğu üzerindeki tesiri.

Bu son tebliğ Ankara Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Ord. Profesörü sayın meslekdaşımız Baha Kantar tarafından yapılmış olup Kongre bülteninde şöyle hülâsa edilmiştir : «Doktor Isıklar'ın 4.462 erkek ve kız genç Türk köylüsü üzerinde altı yıl devam eden araştırmalarının verdiği neticelere göre, köylerde bülûğ yaşı kızlarda 10 ile 18 arasında ve erkeklerde 9 ile 19 arasında tahalüf etmekte ve böylece bülûğ vasatîsi kızlarda 14 yaş 2 ay, erkeklerde 14 yaş 3 ay olmaktadır.

Doktor Apay tarafından yapılp 11 ile 16 yaş arasında bulunan 1,000 erkek çocuk üzerinde üç yıl devam eden diğer bir araştırma da bülûğ krizi ile suçluluk arasında bir münasebetin mevcudiyetini göstermektedir. İşlenen fiillerin % 75 i ırza ve iffete tecavüz ve geri kalanı da adam öldürme cürümleridir ve vasatî yaş birinci grupta 13 yaş 7 ay, ikincisinde 13 yaş 10 aydır.»

Müteakip toplantılarda Umumi raportörün izahatı dinlenip bazı münakaşalar cereyan ettikten sonra Şubece kabul edilen temenni Kongre Umumi heyetince aynen karar altına alınmıştır :

Biyoloji hakkındaki karar

Gerek tevdi edilen raporlardan, gerek Biyoloji Şubesinde cereyan eden münakaşalardan anlaşıldığına göre, bu şube şimdilik Ceza Kanunlarının tavsifine dayanılarak suçlulardan ve suçlu olmayanlardan mürekkep serilerin (test mevzuu grup ve şahit grup) mukayeseli bir surette ve aşağıdaki hususların tesbiti zımında tetkikini faydalı görmektedir :

1) *Krıminojen olarak tavsif edilebilecek dimağî olan veya olmayan bozukluklar yahut illetler kategorisinin mevcut olup olmadığı,*

2) *Suçlularda suçlu olmayanlara nazaran daha çok rastlanan antropolojik emareler, inkişafı alâkali vasıflar yahut bio-tipolojik hususiyetler bulunup bulunmadığı,*

3) *Şube, umumî olarak, bio-krıminojenik araştırmaların, elde edilen neticelerin kontrolünü, bu neticelerin «şahit madde» olarak istimalini ve bunların istatistik ve matematik tamamîyetini mümkün kılacak şekilde yapılmasını zarurî addedmektedir.*

Suçlunun bio-tipolojik ve bio-psişiyatrik muayenesi zaruridir ve her hâdisede hükümden yahut karardan önce yapılmalıdır. Bu muayene, hakikaten ilmi ve teknik ekspertizlerin tekniğinin tekemmül ettirilmesine ve hâkime uygun tretmen seçimi sırasında objektif bir esas teşkil etmesi

gayesile, neticelerin hakikate uygun bir surette matematik olarak ifade edilmesine çalışılarak suçlunun tam şahsiyetini tayin etmek üzere yapılmalıdır.

V. — Psikiyatri, psikoloji, psikanaliz

Bu mevzulara ait olarak Dr. Denis Caroll'un hazırladığı umumî rapor ile Paris Edebiyat Fakültesi psikoloji profesörü D. Lagache'in Psycho-criminogénèse hakkındaki raporu uzun uzadıya münakaşa edilmiş, yapılan bazı tenkidleri raportörler cevaplandırmışlardır. Okunan tebliğler üzerinde durulmuş olduğu gibi, terminoloji de münakaşa mevzuu olmuştur.

Müzakere sırasında Kongre âzasından bazısı kriminolojinin esasen ve bilhassa psikiyatriye taallük eden bir problem olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Neticede Şubenin temennileri üzerine Umumî heyet şu kararı kabul etmiştir :

Psikiyatri, psikoloji ve psikanaliz hakkındaki karar

1. *Neşredilen eserlerde kullanılan klinik tabirlerin sarih tariflerinin yapılması faydalıdır.*
2. *Klinikçilerin ve araştırmacıların eserleri arasında fark gözetilmelidir.*
3. *Kriminolojide klinik çalışmalarla, araştırma çalışmalarını kolaylaştırmalıdır. Bu iki grup arasında sıkı bir irtibat tesisi zaruridir.*
4. *Umumî rapor, psikopatolojide metodolojik araştırmalar sahalarındaki bugünkü durumun hülâsası olarak kabul edilmelidir.*

VI. — Ceza infaz ilmi

Cezaevinin kriminojen bir âmil olup olmadığını ve alınması muktazî tedbirleri müzakere eden Ceza infaz ilmi Şubesinin umumî raportörü Stockholm Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü şefi Olof Kinberg raporunda, millî raporları ve hususile Fransız delegesi ve Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetinin bugünkü Genel Sekreteri olan Pinatel'in cezaevlerinde yaşayış şartlarının tesirleri hakkındaki raporunu da mevzuubahs ettikten,

gerek h cere usulünün ve gerek topluluk sisteminin bilinen mahzurlarını yeni baştan tebarüz ettirdikten sonra, cezaevinin psikolojik tesirlerini anlatmaktadır: Cezaevine daha önce girmiş ve oranın hayatına alişmiş olanların yeni gelen mahk mlar üzerinde, nisbeten normal muhitlerde yaşamış bulunanlar üzerinde, en mühim psikolojik tesiri, bu sonuncuların kadr ve kıymetleri tenzil olunarak kendilerini tezlil edilmiş ve namuslu insanlar  lemi ile rabitalarının artık zaafa uğramış saymaları ve binnetice istikbale ait ümitlerinin azalması, m neviyatlarının kırılmasıdır. Bu mevzu üzerinde ehemmiyetle durduktan ve «ceza» tel kkisinin değişmesi lâzım geldiği fikrini müdafaa ile cezaların «tekerrür»   bertaraf etmediğini, kısa müddetli cezaların herhalde kaldırılması lüzumunu belirttikten sonra raportör, mahk mlar hakkında daha insani muamelelerin tatbikini sağlayan 1945 tarihli İsveğ Kanununun hükümlerini anlatmakta ve cezaevleri atmosferinin mahk mlar üzerindeki k tu psikolojik tesirini izale için bazı tekliflerde bulunmakta, bilhassa cezaevleri personelinin gayeye uygun bir tarzda yetiştirilmesi noktasında ısrar eylemektedir.

şubede cereyan eden müzakerelere, cezaevinin bir kriminojen âmil olup olmadığı mevzuu etrafında konuşmalarla başlanmış ve metodolojik incelemelerin fizik, psikolojik ve sosyal bakımlardan yapılması lüzumu ileri sürülmüş, kısa müddetli cezaların mutlaka kaldırılması lüzumu ehemmiyetle tekrar edilmiştir.

Bir aralık mahkûmların cinsi münasebetten mahrumiyetleri keyfiyeti görüşülmüş ve çok enteresan olan bu mevzuda Venezüella delegesi, memleketinde bu mesele henüz tamamen halledilmemiş ise de bir adım atılmış olduğunu ve iyi hal gösteren evli mahk mun, 1936 senesinden beri, «hususî oda» dan istifade ederek eşi ile buluşmasına müsaade edilmekte bulunduğunu söylemiş ve Arjantinde de iyi hal gösteren mahk mlara, 1930 dan beri arada sırada evlerine gitmelerine izin verilmek gibi bazı tedbirlerin alınmış olduğu anlaşılmıştır.

Bu mevzuu tetkik etmek üzere şubece teşkil edilmiş olan tali bir komisyon, mahkûmların cinsi ihtiyaçlardan mahrumiyetlerinin kriminojen rolü hakkında bir anket yapılmasını, muhtelif memleketlerde tatbikat neticelerinin bildirilmesini, yeni tecrübelere teşebbüs edilmesini ve gelecek bir kongrede bu meselenin bir rapora mevzu teşkil etmesini karar altına alarak keyfiyet şubece de tasvip edilmiş ise de, muahharan her nedense Umumî heyete arzedilmemiş ve Kongre kararına iktiran eylememiştir.

şubece hazırlanıp Kongre Umumî heyetince kabul edilen karar şudur:

Ceza infaz ilmi hakkındaki karar

1. Resmî makamlardan ve ilmi cemiyetlerden, her biri kendi saha-larında olmak üzere, kriminolojen âmil olan cezaevlerine, sair cezalar ve tedbirlere müteallik meselelerle ceza infaz ilmi ile kriminoloji arasındaki münasebetlere müteallik umumî meselenin tetkikine başlamalarını ve devam ettirmelerini istemek lâzımdır.

2. Kriminolojen âmil olan cezaevine müteallik meselenin, ceza infaz ilminin mevzuunu teşkil eden insan ve müessesesi unsurları arasındaki münasebetleri tayin gayesile,

a) Muhtelif cezaevi

b) Muhtelif mahkûm

tiplerine göre derinleştirilmesi zaruridir.

3. Ceza infaz ilmi ile kriminoloji arasındaki münasebet hakkındaki umumî meselenin tetkiki sırasında da, ceza infaz ilminin insanı derpiş eden bir kısmının, tatbiki kriminolojinin bir dalını teşkil ettiği gözönünde tutulmalıdır.

4. Sair tedbirlerin ve bilhassa serbest tedavi tedbirlerinin faydalı bir surette ikmal ve itmam ettiği kısa cezalar sisteminin münhasıran muhafazasının artık mümkün olmadığı anlaşılmış bulunmaktadır.

5. Ceza infaz rejimi içinde bir salıverme öncesi sistemi ile bir yarı serbestî sisteminin kabulü imkânları araştırılmalıdır.

6. Suçlunun içtimai kalkınmasının temelini, onun müzahedesi teşkil etmektedir.

VII. — Manevi ilimler

Başkanlık vekilliğine seçilmiş olduğumuz Manevi ilimler Şubesinin ayrıca bir raportörü mevcut değildi. Tebliğler sahipleri tarafından izah edildi. Mahkûmların uslandırılması konusunda manevi ilimlerin oynayacağı rolün mühim olduğu tebarüz ettirildi. Terbiyenin yanında tahsilin de yer alması lüzumu üzerinde duruldu. Bu vesile ile adam öldürme cürmünden dolayı mahkûm olanlar hakkında İstanbul Kriminoloji Enstitüsünce yapılan kriminolojik anket neticeleri tarafımızdan mevzuubahs edilerek mahkûmların % 77 sinin okuma yazma bilmeyen şahıslar olduğu ve

binnetice mahkûmları okutmanın bunları ıslâh hususunda çok faydalı olacağı anlatılmıştır.

Şube müzakereleri neticesinde kabul edilen temenni, Umumî Heyetin şu kararına iktiran eylemiştir :

Manevi ilimler hakkındaki karar

Milletlerarası Kriminoloji Cemiyeti içinde manevi ilimler şubesinin kurulması temenni olunur.

Bu şubenin kurulmasında gaye, suçlular ile temas ve tetmizinin ehemmiyetini takdir eyleyenlerin müşahedelerini objektif ve klinik bir şekilde toplamaktır.

Bu şube, fazla olarak, mübadele yolile ve bu hususta mütehassıs kimseler tarafından teklif edilecek anketler yaparak, suçluyu daha iyi tanımak ve daha emin bir surette kalkınmasına yardım etmek gayesile, onun reaksiyonlarının daha iyi tesbit edilmesine de yarayacaktır.

VIII. — Mukayeseli hukuk

Kongrede en son olarak vücade getirilen bir Şube bu mevzu ile iştigale davet edilmiştir. Profesör Graven'in başkanlığında bir tek toplantı yapmış olan Şube, ilk önce adının «Mukayeseli hukuk Şubesi» yerine «Hukukî müesseselere ait kriminolojik tetkikler Şubesi» şeklinde değiştirilmesini kararlaştırdıktan sonra, bir çalışma programının vücade getirilmesini ve bunun Milletlerarası Kriminoloji Cemiyeti tarafından tatbikinin tahakkuk ettirilmesini karar altına almış ve bu maksatla tesbit ettiği şu temenni Kongre Umumî heyetince tasvip edilmiştir :

Mukayeseli hukuk hakkındaki karar

Mesai plânındaki programın birinci kısmı hakkında :

1) Aşağıdaki plân dairesinde, kriminojen bir âmâl olmak bakımından hukukî müesseselerin kriminolojik bir etüdünün yapılması temenniye şayandır :

a) Kriminojen hukukî müesseselerin, içtimai vicdana, iktisadî, içtimai, kültürel vesair bakımlardan tekâmüle ve mevcut şartlara aykırı olmaları bakımından tetkiki.

b) *Kriminojen hukukî müesseselerin, şahısların antisosyal fiiller ika etmeleri hususunda dahili mukavemet imkânlarını azaltmaları bakımından tetkiki.*

c) *Kriminojen hukukî müesseselerin, şahısların antisosyal fiiller ika etmeleri hususunda dahili temayülleri kuvvetlendirmeleri bakımından tetkiki.*

d) *Gerek müspet, gerek menfi olsun bir uygun önleme kanunu bulunmamasından doğan kriminolojik âmillerin tetkiki.*

2) *Şube, mesai plânının birinci kısmı hakkında olmak üzere, Kongrenin Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetini, bu tetkik programını muhtelif hukuk ve içtimâî müdafaa teşekküllerine göndermeğe ve her birinden ihtisasları dahilinde programda zikrolunan meselelerin ele alınmasına istemeğe davet etmesini temenni eyler.*

Bu teşekküllerin, tetkiklerini yaptıkça neticelerinden Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetinin Yönetim Kuruluna haber vermeleri de rica olunmalıdır.

Mesai plânının ikinci kısmı hakkında :

3) *Hukukî müesseselerin kriminolojik tetkiki şubesi, suçun kriminolojik bir tarifî meselesinin, esaslı ehemmiyeti dolayısıyla, ele alınmasını, bu meselenin Milletlerarası Kriminoloji Üçüncü Kongresinin gündemine girecek esaslı mevzulardan biri olmasını, bu bakımdan meseleyi muhtelif cephelerden münakaşa edebilmek üzere Kongrenin çeşitli şubelerine tevzi edilmek gayesile, Milletlerarası Kriminoloji Cemiyeti tarafından faaliyete geçilmesini ve bilhassa mütekaddim raporlar ve umumî bir rapor hazırlanmasını temenni eder.*

IX. — İstatistik

Kongrenin istatistik ile meşgul olan Şubesinin faaliyeti çok mahdud olmuştur. Bir kere umumî bir raportörü mevcut olmadığı gibi millî raporlar da verilmiş değildi. Danimarka delegesinin başkanlığında yapılmış olan toplantıda ilk önce biri Arjantin, diğeri Şili olmak üzere Cenubî Amerikalı iki bayanın tebliğleri okunmuştur. Bu sonucunda Matmazel F. K. Alvarado, suçlu kadınlara ait istatistiklerin sıhhat ve isabeti şüpheli olduğunu ve çünkü mütehassıs olmayan kimseler tarafından vücade getirildiğini beyan ettikten sonra, suçlu kadınlarda tekerrürün daha geniş ölçüde görüldüğünü, zira kadınlara mahsus cezaevlerinde

tatbik edilen rejimin erkek mahkûmlarınkine nisbetle daha az ilmi ve personelin de daha az ehliyetli olduğunu anlatmakta, bir çok memleketlerde daha ziyade halk kadınlarının suç işlediklerini ve çünkü çocuk düşürme ve zina gibi kadınların tipik suçları bu tabakaya mensup kadınlar tarafından işlendiği takdirde cezalandırıldığını ve zengin kadınların bu gibi suçlarını gizliyebildiklerini ileri sürmektedir.

Diğer tebliğler'de dinlendikten sonra, 1) istatistiklerin vücade getirilmesinde tatbik edilecek metod, 2) istatistiklerin milletlerarası plân dairesinde mukayesesi imkânları hakkında müzakere cereyan etmiştir. Müteakip toplantıda Şubenin hazırladığı karar Kongre Umumi heyetince de aynen tasvip edilmiştir :

Istatistik hakkındaki karar

Suçlar hakkındaki resmî istatistiklerin mukayese imkânlarından mahrum olması ve kriminolojik araştırmalarda suç istatistiklerinin ehemmiyeti dolayısıyla, Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetinin istatistik komitesinin, kriminolojik ilimlerden her birinin mümessillerinden mürekkep hususi bir istatistik komitesi teşkil etmesi meselesini ele almasını Kongrenin temenni etmesi tavsiye olunur.

Istatistik komitesinin hedefleri :

1) *Bu mevzuda bütün imkânlardan faydalanarak Birleşmiş Milletler ile işbirliği yapmak,*

2) *Gerek millî, gerek milletlerarası olsun, resmî suç istatistiklerinin kriminolojik araştırmalar için daha iyi istifade edilebilir malûmat kaynakları haline getirilmesi çarelerini mütalâa etmek,*

3) *Muhtelif memleketlerin istatistiklerinin kolaylıkla mukayeselerini sağlamak üzere resmî istatistiklerde mütecanis bir eşantiyonaj temini vasıta ve yollarını araştırmak olacaktır.*

X. — Tehlikeli hal

Bu ehemmiyetli mevzu bir Şubede görüşülmeyerek doğrudan doğruya Kongrenin Umumi heyetinde müzakere edilmiştir. Belçikalı maruf cezacı Sasserath'ın başkanlık ettiği toplantıda Umumi raportör La Plata Üniversitesi profesörlerinden Osvaldo Loudet, tehlikeli hal ve metodolojisi

hakkında hazırladığı raporu okumuş ve vardığı neticeler etrafında münakaşalar cereyan etmiştir. Bu neticeler üç noktada toplam hülâsa edilebilir :

1) Tehlikeli hal doktrini muhtelif ceza mektepleri arasında artık bir ihtilâf mevzuu olmaktan çıkmıştır. 2) Suçtan evvel (pré-délictuel) tehlikeli hal ile suçtan sonra (post-délictuel) tehlikeli hali birbirinden ayırmak lâzımdır. 3) Suçsuz tehlikeli hal bir önleme kanununun ve mahsus mahkemelerle bilirkişilerin mevcudiyetini icap ettirir.

Münakaşalarda bilhassa bu üçüncü nokta üzerinde durulmuş ve muhtelif delegeler «suçsuz tehlikeli hal» için mahkemeler kurulmasının vahim tehlikeler doğuracağını ve hattâ işlenmiş olan suçun bile bir tehlikeli halin mutlaka mevcudiyetine delâlet etmeyeceğini anlatmış ve Başkan da «tehlikeli hal» denince, içtimai nizam için tehlike denilmek istendiğini, bu itibarla henüz suç işlememiş veya tavır ve hareketleri ile böyle bir maksatları olduğunu belli etmemiş olan kimseler hakkında önleyici tedbirler alınamayacağını, ancak dilenci, serseri, metrûk çocuklar, içki ve uyuşturucu maddeler kullanmağı iptilâ derecesine vardırılmış olanlar hakkında tedbirler ittihaz edilebileceğini izah eylemiştir. Neticede, esasen Kongrenin kadrosu dışında kaldığı beyaniyle Başkan tarafından yapılan teklif üzerine Umumî raportör profesör Loudet de raporunun yukarda sözü geçen üçüncü noktasından vazgeçmiştir.

Bunun üzerine muhtelif temenni teklifleri reye konarak kabul edilmiş ve böylece Umumî heyetçe tasvip edilmiş olan şu karar vücade gelmiştir:

Tehlikeli halin teşhisi hakkındaki karar

I. — Tehlikeli hal

1) Tehlikeli hal doktrini, pozitivist ve klâsik telâkkiler arasında felsefî ve tatbikî bakımlardan münakaşa ve ihtilâf safhasını geçmiş ve içtimai müdafaa meselelerinin hem münasip (intelligent) hem ilmî bir hal şekli olmuştur.

2) Tehlikeli hal, vasfı antisosyal olmak olan manevî ve ruhî bir durum olduğundan ve hukukî normların ihlâl edilmesi veya edilmemesi şeklinde tecelli etmesi mümkün bulunduğundan suçsuz (suçtan önce) tehlikeli hal ile suçlu (suçtan sonra) tehlikeli hali tefrik etmek iktiza eder.

a) Suç, failinin tehlikeli halini gösteren bir işaret olarak telâkki edilmelidir. Bu itibarla, bir suç işlenmiş olması, faili hakkında gerekiyorsa

insan ilimlerinin mutalarile kabili telif cezaî bir müeyyide tatbiki için, onun tehlikeli halinin muhakkak surette takdir edilmesine sebep olmalıdır.

b) İctimai nizam için tehlikeli hal mahiyeti itibarile nisbidir ve zamanın içtimai durumu, fertlerin ferdi reaksiyonları ve sosyolojik ve psikiyatrik yardım imkânlarile alâkalıdır. Umumî olarak, henüz suç işlemiş olmayan yahut işlemeğe (iradelerinden müstakil sebeplerin mani olması suretinde) teşebbüs etmiş ve teşebbüsleri tehlikeliliklerinin hakiki olduğunu göstermiş bulunmayan kimselerin önleme içtimai müdafaa tedbirlerine tabi tutulması temenniye şayan değildir. Bununla beraber, dilencilerin, serserilerin, manen metruk çocukların, fikren anormal (aklen kifayetsiz yahut esaslı muvazenesiz) olanların, kendilerini suç işlemekten koruyacak himaye, muhafaza ve terbiye tedbirlerine tabi tutulmaları temenniye şayandır.

Keza içkinin tesiri altında oldukları zaman şiddetli reaksiyonlar gösteren müzmin dipsomanların da hususî şifa evlerinde zehirlenmeden kurtulma tedavisine tabi tutulmaları temenni olunur.

c) Cezaî müeyyideleri tatbik eylemek, tatil etmek, kaldırmak veya kısaltmak ile vazifeli devlet teşekkülleri, tehlikeliliğin takdiri için tıbbî, psikolojik ve sosyal emareleri ilmi bir şekilde mütalâa etmeğe muktedir mütehassıs kimselere baş vurmalarıdır.

II. — Teşhis ve inzar. Tehlikeli halin emareleri

1) Menşei umumî bir formülle dahili (endogène) olan ve ferdi formülünü her şahsın psikopsişik şahsiyetinde aramak icap eden bir tehlikeli hal vardır. Dahili tehlikeli hal bilhassa akıl malûliyetlerinden, yarım malûliyetlerden yahut psikopatik muvazenesizliklerden doğmaktadır.

2) Menşei umumî bir formülle harici (exogène) olan ve ferdi formülünü içtimai âmillerin muayyen nisbetler dahilinde olan ve daimî olmayıp daha ziyade geçici bulunan tesirlerinde aramak icap eden bir tehlikeli hal vardır.

3) Menşei muhtelit yani hem dahili, hem harici olan ve antropolojik âmillerin tesirleriyle muhite bağlı olan âmillerin tesirlerinin tefrik edilmesi icap eden bir tehlikeli hal vardır.

- 4) Tehlikeli hal hakkındaki bir hükümde, takdir ölçüsü olarak
 - a) Tıbbî ve psikolojik,
 - b) İctimai,
 - c) Kanunî emarelere baş vurulmalıdır.

5) *Tıbbî ve psikolojik emarelerle birlikte olan içtimai emareler esaslıdır ve suçlu şahsın hakiki şahsiyetini meydana çıkarırlar. Kanunî emareler ancak ârüz olmak değerini haizdirler. Bazen tıbbî ve psikolojik emarelerle içtimai emarelerin mutalarını takviye ederler fakat bazen onların tamamen aksini göstermeleri de mümkündür.*

III. — Tehlikeli diye gösterilen şahısların tehlikeliliklerinin meydana çıkarılması için temenni teklifi

Milletlerarası Kriminoloji Kongresi, tehlikeli halin meydana çıkarılması için, psikiyatir ile amme nizamını korumakla mükellef teşekküller arasında sıkı bir münasebet kurulmasının zarurî olduğunu nazara alarak, tehlikeli halin meydana çıkarılması ve itham edilen ve içtimai muhitte bırakılan fertlerin tretmanı ve muhafazası maksatlarıle, psikiyatirlerin faaliyetile amme nizamını korumakla mükellef teşekküllerin faaliyetinin sıkı bir surette birbirlerine bağı olacakları akıl hafzısıhhası servislerinin büyük merkezlerde, lüzumu halinde amme emniyeti teşekküllerininin himayesi altında, kurulması temennisini izhar eyler.

XI. — Sosyoloji

Danimarkalı Profesör Hurwitz'in Başkanlığında ve Doçent Dr. Nurullah Kunter'in Başkan vekilliği vazifesini gördüğü Sosyoloji Şubesinde hayat seviyesi, meslek ve san'atın suçluluğa tesiri, muhaceret, yer ve meslek değıştirmenin tesiri gibi muhtelif meselelerin müzakeresi teklif edilmiş ve umumî raportör olan Pensilvanya Üniversitesi Sosyoloji Profesörü Thorsten Sellin'in raporunun [*] münakaşa olunması ileri sürülmüş ise de, her nedense Şubece bu cihete gidilmiyerek müteakip toplantıda «suçun kriminolojik tarifi» mevzuu görüşülmüştür.

Profesör Asua suçun maddî bir tarifinin yapılmasını istemiş, Prof. Sellin ise suçun sosyolojik bir hâdise olması itibarile sosyal bir tarifinin verilmesi lüzumunu ileri sürmüştür.

Bu münasebetle Doçent Nurullah Kunter, bir Kriminoloji Kongresinde suçun sosyal tarifine kalkışmanın doğru olmadığı, müeyyidesi ceza olan bir fiil olmak itibarile, bunun ceza hukukuna ait bulunduğunu, bu

[*] Bu raporda, Doçent Dr. Nurullah Kunter'in «Suç sebep ve sâiklerinin tesbitinde tatbik edilecek metodu» başlıklı raporunun mevzuubahs edildiğine yukarıda işaret etmiştik.

itibarlı suçla mücadele ilmi olan kriminolojinin mevzuunu teşkil eden suçun, kriminolojik tarifinin vücade getirilmesi hususunu hukukçulara bırakmak lâzım geldiği noktâınazarını müdafaa etmiştir. Bu mevzuda Şube bir netice ve karara varamamıştır.

Başkan tebliğ sahibi delegeleri tebliğlerini yapmağa davet etmiş ise de hiç biri gelmemiştir. Suç âmillerinin tesbiti için anket metodunun tatbiki hakkında iki delege tarafından ayrı ayrı yapılan teklifler kabul edilmemiştir.

Bu suretle Sosyoloji Şubesi müsbet bir karar ittihaz edememiş ve keyfiyet Başkan Hurwitz tarafından Kongre Umumi heyetine sunulan teklifte tebarüz ettirilmiştir. Başkanın Umumi heyetçe karara bağlanan teklifi şudur :

Sosyoloji hakkındaki karar

Sosyoloji Şubesi muhtelif mevzuları münakaşa etmiş ve bir karar teklifinde bulunmamıştır.

Bununla beraber, sosyolojinin çalışmaları hakkında Thorsten Sellin'in umumî raporunda teklif edilmiş olan esaslı prensipler aleyhinde bulunulmuş değildir ve bu itibarla raporun bilhassa yedinci sahifesindeki dördüncü paragrafta izah edilmiş olan prensipler üzerinde Şubenin ittifak ettiği söylenebilir.

Bu sebeple Şubenin başkanı Genel Kurulun, sözü geçen paragrafta bildirilen prensiplere uygun bir temenni izhar etmesini, yani Kongrenin; bahis mevzuu olan fikirlerin karşılıklı olan istifadelerinin :

a) *Muayyen bir mesele hakkındaki araştırmalarda çeşitli ilim dallarına mensup araştırmacıların mesailerini birleştirip ekip halinde çalışmalarını ve her birinin o meseleyi ele almak hususundaki ihtisaslarını ortaya koymaları ve iş bölümü ile esaslı prensipler hakkında bütün ekip azâları arasında ittifak bulunması,*

b) *Muhtelif ilim dallarını temsil edenlerin, bu Kongrenin teşkil ettiği topluluklara müşabih topluluklarda müşterek meseleleri münakaşa etmek üzere bir araya gelmeleri,*

c) *Hangi ilim dalı tarafından olursa olsun, suçlunun gidişi (conduite) hakkındaki etiyolojik araştırmalarda bulunan keşiflerin yayılması için bir vasıta olmak üzere bunlar hakkında muhtasar bilgi verilmesi hususunda Milletlerarası bir servis kurulması,*

ile daha semereli bir hale getirilebileceğini beyan etmesini teklif eder.

Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsünün kurulması hakkında karar

Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetinin İdare Heyeti, teşkil edilmiş olan hususî komisyon tarafından yapılan tetkiklerle varılan neticelere tevfikân bir Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsünün kurulmasını muvafık görerek keyfiyeti ve bu mevzuda kabul edilen prensipleri Milletlerarası Kriminoloji Cemiyeti Umumi heyetinin tasvibine arzemiş ve Umumi heyetçe de şu metin ittifakla karar altına alınmıştır :

Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsü hakkındaki karar

1. Genel Kurul, bir «Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsü» nün kurulmasındaki faydayı kabul ve bu Enstitünün kurulması prensipini tasvip eyler.

2. Bu Enstitü, gayeleri, idare edici organları ve kollektif veya ferdî azâlarının seçimi bakımından tamamen ilmi bir mahiyet arzedecektir.

3. Böyle bir Enstitünün tahakkukunu mümkün kılmak için, Genel Kurul, Milletlerarası Kriminoloji Cemiyeti Yönetim Kurulunu on beş Üyeden müteşekkil ilmi bir Komisyon kurmağa memur eder.

Üyeler kriminoloji ilminin muhtelif dallarını temsil edecekler ve Komisyonun Milletlerarası vasfını sağlayacak şekilde seçileceklerdir.

4. İlmî Komisyon faaliyeti sırasında fertlerden, millî veya muntakavî ilmi muhtelif teşekküllerden sâdır olan ve bilhassa Kriminoloji Kongresi sırasında tevdi edilmiş bulunan teklif ve telkinleri nazara alacaktır.

İlmî Komisyon keza Enstitünün kuruluşu bakımından, Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetine bağlı bir tesis şekli verilmek icap edip etmiyeceği noktasını da tetkik edecektir.

5. Komisyon Enstitü kuruluncaya kadar Cemiyetin ilmi mesaisine ait programın hazırlanması ve icrası vazifesini de ifa edecektir.

Komisyonun en mühim vazifesi şu hususların bir ân önce tahakkuk ettirilmesidir :

- a) Lüzumlu vesaikin (dökümantasyon) toplanması,
- b) İlmî araştırma,
- c) Tedrisat,
- d) Bibliografya ve Milletlerarası bibliografya servisi,

e) İstatistik malûmat elde edilmesi,

f) Mukayeseli Kriminolojik istulâhlar lûgatı.

6. Komisyon diğer taraftan, Milletlerarası Kriminoloji Cemiyeti tarafından neşriyi temin maksadile, Milletlerarası Kriminoloji İkinci Kongresi zabıtlarının ilmî bakımdan ihzârı ile de meşgul olacak ve Üçüncü Kongrenin ilmî programını hazırlayacaktır.

7. Komisyon Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsünün merkezinin Paris'te olmasının ve aynı zamanda Roma'da ve başka memleketlerde tedrisat yapılmasının imkânlarını da ayrıca tetkik edecektir.

8. Komisyon, her sene Cemiyetin Yönetim Kuruluna faaliyeti hakkında, müteakip Genel Kurula sunulmak üzere, bir rapor verecektir.

Kongre Umumi heyetinde görüşülen diğer mevzular

Kongrenin esas programında mevcut olup ayrıca bir şubede müzakere edilmeyen ve binnetice Kongrenin bir kararına iktiran etmemiş olan bazı mevzular dağrudan doğruya Umumi heyette görüşülmüştür. Bunlar suç âmillerine taallük etmektedir, şöyle ki :

1. Umumi surette Kriminojenez (criminogénèse) — Louvain Üniversitesi Kriminoloji mektebi Başkanı De Greeff, Umumi raportör sıfatıyla hazırlamış olduğu raporda vardığı neticeler arasında suçun kriminolojik tarifi meselesine de temas etmiştir. Bu husustaki düşüncesi kayda şayandır: diyor ki : «Kongreyi tertip edenler suçun tarifini yapmak tecrübesinde bulunmaklıgını beklerler, böyle bir denemede bulunmayacağım; biz henüz bu problemlerin tetkikine başlamaktan başka birşey yapmıyoruz ve bir hal suretine yaklaştığımızı zannettiğimiz her anda yeni meçhullerle karşılaşyoruz. Bu itibarla herhangi kat'î bir tariften kaçınmak ve bunu âtiye talik etmek zaruridir». Bu mülâhazalar dolayısıyla suçun kriminolojik tarifinden vazgeçtiğini ve şimdilik hukukçuların bu mevzuda söyledikleri ile iktifa etmek lâzım geldiğini ve gerek bu Kongrenin ve gerek ona takaddüm edenlerin hep hukukî tarifi kullanarak kanunun suç saydığı fiilleri suç addetmiş olduklarını anlatmıştır.

2. Sosio-kriminojenez (Socio-criminogénèse) — Leyde Üniversitesi Kriminoloji profesörü Van Bemmelen Umumi raportör sıfatıyla yazmış olduğu raporda sosyal âmillerin diğer suç faktörleri ile olan rabita ve

münasebetlerini incelemiş ve mülâhazalarını 9 tez üzerinde teksif ederek neticede, suç vakıasının yüzlerce sosyal ve psişik âmillerin mahsulü bulunduğunu ve bazan muayyen bir hâdisede bunlardan birinin diğerlerinden üstün ve daha ehemmiyetli olabileceğini ileri sürmüştür.

3. Bio-kriminojenez (Bio-criminogénèse) — Roma Üniversitesi profesörlerinden Di Tullio Umumî raporunda biyolojik âmillerin diğerleri ile münasebetini tetkik ettikten sonra, suç hâdisesinin bütün biyolojik, psikolojik ve sosyolojik disiplinlerle birlikte mütalâası lüzumunu anlatmıştır.

4. Psiko-kriminojenez (Psycho-criminogénèse) — Paris Edebiyat Fakültesi Psikoloji Profesörü Lagache umumî raporundaki mülâhazalarını beş noktada toplamakta ve muhtelif âmillere yer vererek psiko-kriminojenez'in umumî kriminojenezinkine çok yakın bir manzara arzettiği neticesine varmaktadır.

Millî raporlar ve tebliğler

Kongreye sunulan millî raporlarla sayısı elliyi geçen tebliğlerin hülâsaları «Recueil des abstracts de rapport et de communications» adı altında ayrıca bastırılarak delegelere dağıtılmıştır[*]. Yukarıda Şubelerin müzakerelerini anlatırken bunlardan bazılarını mevzuubahs etmiştik. İçlerinde hakikaten çok kıymetli ve enteresan olanları vardır: Çocuk suçluluğuna müteallik Profesör Sheldon Glueck ile eşinin raporları ile İsveçte Adli tıp teşkilâtına dair Profesör Basaeus'ün, cezaevinin meş'um tesirlerini anlatarak Küba'da mahkûmların % 35'inin bu yüzden mükerrir olduklarını bildiren, binnetice ceza infaz usullerinin yeniden tamamıyla değiştirilmesini isteyen Küba Kriminoloji Enstitüsü Başkanı Dr. Martinez'in, Şimalî Amerikada kriminolojik araştırmaların çok genişlediğini ve hemen bütün Amerika Üniversitelerinde bu mevzuda ihtisas dersleri ve diploma veren şubelerin kurulduğunu, Amerika sosyoloğlarının tedrisattan başka kriminolojik araştırmalar yaptıklarını ve bugün Şimalî Amerikada kriminoloji sosyolojinin bir kısmı sayıldığını beyan eden Profesör Clinard'ın, Türkiyede suçluluğa tesir eden sosyal âmillere dair Doçent Dr. Nurullah Kunterin, ceza hâkiminin formasyonu hakkında

[*]. Kongre çalışmalarını ihtiva etmek üzere bastırılacak olan (Actes du Congrès) de bu rapor ve tebliğlerin aynen nesredileceği umulur.

Dr. Levene'nin, kriminolojide psikiyatrik metodu anlatan Profesör Heuyer'in, İsviçre milli raporu olarak tehlikeli hal hakkında Profesör Thelin'in, ihmal suretiyle ötanaziye dair Profesör Lattes'in raporları ve tebliğleri zikre şayandır.

Teknik sinema - Kabul resmi ve tenezzühler

Kongrenin devamı müddetince Sorbonun muhtelif anfiteatrlarında «Teknik sinema» adı altında kriminolojiyi, fenni polisi, ceza infaz ilmini ilgilendiren bir çok enteresan filmler gösterilmiştir. Bu cümleden olmak üzere şunları kaydedelim : Aile ve mektep muhitlerine göre çocukların muhtelif psikolojik durumları, çocukluk sahasına taallük etmek üzere Birleşmiş Milletlerin insan haklarına ait canlı bir temsili, Brezilya Büyük Cezaevinin teşkilâtı ve faaliyeti, İngilterede son on sene içinde nevrozların teşhisi ve tretmanı, doğuşundan erginliğine kadar olan devrede çocuk üzerinde ana babasının tesiri, aşağılık duygusunun husule gelmesi. Paris Belediyesi ile Hükümet tarafından ayrı ayrı kabul resimleri yapılmış olduğu gibi, başı şatolarla müzeler gezdirilmiş, tenezzühler tertip olunmuştur.

Yukarıda işaret edildiği üzere, toplandığı tarihten bir hayli zaman evvel hazırlıklarına başlanmış olan İkinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresinin programı yalnız metodolojiye taallük etmekle beraber esasen çok yüklü idi; programın tatbikinde ise çok defa metodoloji dışına da çıkılmak suretiyle, suçun kriminolojik tarifine varıncaya kadar kriminolojiyi alâkadar eden hemen bütün meseleler mevzuubahs edilmiş ve suç âmili olmak üzere ötedenberi malûm olan fikirler etrafında bazı mülâhazalar serd ve tekrar olunmuştur. Bütün bunlara sayısı oldukça yüksek olan tebliğler de ilâve edilince kongrenin ne kadar mahmul olduğu anlaşılır.

Kongrenin muhtelif mevzularda vardığı neticeler yukarıya aynen nakledilen kararlarla tesbit edilmiş bulunuyor. Şubelerde hazırlanmış olan temenniler, Umumî Heyetçe kabul edilerek karar halini almıştır. Bu itibarla Umumî Heyette hemen hemen müzakere ve münakaşa cereyan etmemiş gibidir. Sayısı onu geçen Şubelerin bazılarında mevzuun ehemmiyetine göre münakaşalı müzakereler yapılmış ise de, Şube toplantıları çok defa aynı günün aynı saatlerine rastlamakta olması dolayı-

siyle, ancak Fransa, Arjantin, Brezilya gibi çok kalabalık delegasyonların mensupları bu toplantılarda bulunabilmişler, memleketimizinki gibi çok mahdud sayıda âzası olan delegasyonlar ancak iki üç Şubenin toplantılarına iştirak ile müzakerelere katılmak imkânını bulabilmişlerdir. Bu itibarla müzakerelerine bizzat katılmadığımız Şubelerin mesaisi hakkında yukarıda verdiğimiz malûmat ve izahati, Kongrenin toplandığı müddetçe Genel Sekreterlik tarafından bastırılmış olan ve Şube müzakerelerini çok muhtasar olarak nakleden bültenden alarak dercetmiş bulunuyoruz.

Kongre, çalışmaları hülâsa ile bundan dolayı âzalarına teşekkür eden Başkan Profesör Donnedieu de Vabres'in kapanış nutku ile mesaisine nihayet vermiştir.

İlâve edelim ki gelecek Üçüncü Milletlerarası Kriminoloji Kongresinin Buenos-Aires'te toplanmasını Arjantin'in resmî murahhası, Cumhurbaşkanı adına teklif etmiş ve Kongre Başkanı da bu teklifi Milletlerarası Kriminoloji Cemiyetine arzedeceğini söylemiştir.

Yazımıza nihayet verirken kaydedelim ki, çalışmalarını anlattığımız İkinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresi —zaten malûm olan birçok hususlar tekrar edilmiş ve bazı meseleler hakkında esaslı neticelere varılamamış olmakla beraber— çok istifadeli olmuştur, denilebilir. Hususile bu arada bir Milletlerarası Kriminoloji Enstitüsünün kurulmasına karar verilmiş olması, ilerisi için çok şeyler vadeden mühim bir teşebbüs sayılabilir.

Kriminoloji ilmi ile müesseseleri, Ceza hukukunda ve bütün memleketlerin suç ve ceza siyasetinde kendilerinden istîğna edilemeyecek bir ehemmiyet iktisap ederek günden güne gelişmektedir. Birçok memleketlerde kriminoloji enstitüleri, mektepleri, lâboratuvarları vücade getirilmiş ve yeni ufuklar açan bu müesseselerin inkişafı yolunda büyük gayretler sarfedilmekte bulunmuştur. 1944 yılında temeli atılmış olan İstanbul Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü dahi antropoloji, psişiyatri, psikoloji, sosyoloji sahalarındaki tetkiklerini daha ziyade inkişaf ettirmek ve böylece memleketimizdeki kriminojen âmiller hakkında daha geniş ölçüde araştırmalar yapmak kararındadır.

Tahir Taner